

VN/28924/2023
VN/28924/2023-UM-10

16.11.2023

Ulkoministeriön lausunto valtioneuvoston ohjesäännön ja valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt ulkoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (VN/28924/2023).

Valtioneuvoston asetukset valtioneuvoston ohjesäännön muuttamisesta

Valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003) säädetään ministeriön toimialasta, päätösvallasta ja sen siirrosta virkamiehelle, päätösvallan pidätysoikeudesta, esittelystä ministeriöissä, ministeriöiden esittelijöistä sekä virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä.

Nykyhetkellä ulkoministeriön toimialaan kuuluu Suomen edustaminen Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskeissa valvontamenettelyissä. Esityksen mukaan tämä tehtävä poistettaisiin valtioneuvoston ohjesäännössä ulkoministeriön toimialasta ja lisättäisiin valtioneuvoston kanslian toimialaan. Lisäksi esityksen perusteella ulkoministeriön ministeriöiden, ministerin toimikaudeksi nimitetyn valtiosihteerin ja erityisavustajien assistenttipalvelut koottaisiin valtioneuvoston kansliaan vuoden 2024 alusta alkaen. Muutokset perustuvat pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan (20.6.2023).

Ulkoministeriö hyväksyy esitetyt muutokset seuraavin huomioin:

Suomen edustaminen Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskeissa valvontamenettelyissä

Suomen edustamista Euroopan unionin tuomioistuimessa ja Suomea Euroopan unionin jäsenenä koskeissa rikkomusmenettelyissä hoitaa tällä nykyisin ulkoministeriössä EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Kyseisen yksikön erityisviroissa (ulkoasiainhallintolaki 204/2000 14§ 2 momentti) olevien henkilöiden kanssa käydään perustelumuistiolounnoksessa kuvattu yhteistoimintamenettely erityisvirkojen ja niitä hoitavien virkamiesten siirtymiseksi esityksen mukaisesti valtioneuvoston kansliaan.

Sen sijaan ulkoasiainhallintolaissa säädetyn yleisuran osalta ulkoministeriöllä on yhtenäisvirkajärjestelmä ja siirtymisvelvollisuus. Ulkoasiainhallinnon yleisura perustuu jatkuvaan tehtäväkiertoon.

Ulkoministeriön yleisuran yhtenäisvirkajärjestelmässä virkaa ei sidota tiettyyn tehtävään tai toimialaan. Tämä erottaa ulkoministeriön yleisuran virat toimialajaon muutostilanteista. Valtioneuvoston kanslian kanssa tehdyssä laki valtion yhteistoiminnasta (1233/2013 34 §) mukaisessa sopimuksessa yhteistoiminnasta on siten rajattu ulkoministeriön yleisuran virat yhteistoiminnan ulkopuolelle.

Lainmuutosten yhteydessä on syytä vaihtaa viittaukset komission valvontamenettelyyn viittauksiksi komission rikkomusmenettelyyn. Valvontamenettely terminä on vanhentunut eikä sitä enää juurikaan käytetä. Sekä komissio itse että EU-tuomioistuimien käyttävät jäsenyyssvelvoitteiden rikkomista koskevasta menettelystä suomenkielellä termiä rikkomusmenettely, ja myös EU-tuomioistuinasioiden yksikkö käyttää kyseistä termiä. Huomio koskee VNOS 12 §:n 2a) kohtaa ja VNA Valtioneuvoston kansliasta 1 §:n 9) kohtaa.

Lisäksi ulkoministeriö toteaa, että valtioneuvoston asetus ulkoministeriöstä 9 § säättää EU-tuomioistuinasiat-yksikön päällikön EU-tuomioistuinasioiden johtajan arvonimestä. Ulkoministeriö tulee muuttamaan asetusta siten, että kyseinen arvonimi ja sen haltija poistetaan kyseisestä pykälästä. Ulkoministeriö jättää valtioneuvoston kanslian harkittavaksi sen, halutaanko valtioneuvoston kansliasta annettuun valtioneuvoston asetuksen 7 §:ään lisätä EU-tuomioistuinasiat-yksikön päällikön EU-tuomioistuinasioiden johtajan arvonimi.

Ministereiden, ministerin toimikaudeksi nimitettyjen valtiosihteereiden ja erityisavustajien assistentit tehtävät

Ministereiden, ministerin toimikaudeksi nimitettyjen valtiosihteereiden ja erityisavustajien assistentit tehtävissä on ulkoministeriössä vain yleisuran virkamiehiä. He ovat tehtävässä vain määrätyn ajan ja siirtyvät sitten ulkoasiainhallinnon tehtäväkierron mukaisesti toiseen tehtävään ulkoasiainhallinnossa. Siten kyseiset virkamiehet eivät ole osa yhteistoimintamenettelyä. Sen sijaan ulkoministeriö siirtää kyseisiä tehtäviä vastaavat määrärahat valtioneuvoston kansliaan.

Ulkoministeriö korostaa, että esityksessä mainitut ”muut hallinnolliset avustajapalvelut” liittyvät ainoastaan kyseisten sihteeripalvelujen osana tehtäviin hallinnollisiin palveluihin ministereille, ministerin toimikaudeksi nimetyille valtiosihteerille ja erityisavustajille. Sen perusteella ei ole tulkittavissa, että ulkoministeriön muita hallinnollisia avustajapalveluja/tehtäviä siirtyisi valtioneuvoston tehtäväksi. Tämä olisi laajempi siirto, kuin mitä hallitusohjelmassa on viitattu sihteeripalvelujen kokoamisesta. Jos tästä tulkinnasta on epäselvyyksiä, tulee esitetystä muutoksesta valtioneuvoston ohjesäännön 12 §:n kohdasta 13 poistaa viittaus ”ja muut hallinnolliset avustajapalvelut”.

Taloudelliset vaikutukset: Ulkoministeriön huomioi määrärahasiirrot ja vahvistaa odotuksen siitä, että myös tulevaisuudessa ulkoministeriö saa määrärahasiirtoja vastaavat palvelut valtioneuvoston kansliasta, eikä palvelutason tule laskea nykyisestä.

Valtioneuvoston asetus valtioneuvoston kansliasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Esityksessä huomioidaan edellä mainitut valtioneuvoston ohjesäännön muutokset, joita koskee edellä lausuttu.

1 §:n 21 kohdassa säädettäisiin valtioneuvoston kanslian tehtävänä olevan toimintamenojen myöntäminen valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteiseen toimintaan ja hankkeisiin. Kyseinen tehtävä olisi uusi.

Ulkoministeriö toteaa, että ei ole yhteisymmärrystä siitä, että toimintamenojen myöntäminen tulisi valtioneuvoston kanslian päätösvalan alaisuuteen, vaikka kyseiset määrärahat siirretään teknisesti valtioneuvoston kanslian yhteyteen. Kyseessä on ministeriöiden toimintamäärärahoista kerätyt varat, joista tulee lähtökohtaisesti päättää valtioneuvoston yleisistunnossa valtioneuvoston ohjesäännön 4 § mukaisesti. Siten, jos asetusta tältä osin muutetaan, siinä tulisi huomioida valtioneuvoston

kanslian tehtävänä valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteiseen toimintaan ja hankkeisiin varattujen toimintamenojen jakamisen valmistelu.

Ulkoministeriö hyväksyy muut esitetyt muutokset seuraavin huomioin:

1 §:n 29 kohdassa säädettäisiin valtioneuvoston kanslian tehtävänä olevan toimiminen tiedonhallintayksikkönä siten kuin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 2 §:n 3 momentissa säädetään. Perustelumuistion mukaan tämä on informatiivinen säännös. Ulkoministeriö toteaa, että valtioneuvoston kanslian tehtävä tiedonhallintoyksikkönä rajautuu valtioneuvostosta annetussa laissa säädettyyn. Siten, ellei toisin ole säädetty, valtioneuvoston kanslia toimii valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteiseen toimintaan ja toimintatapoihin sekä yhteisiin tietovarantoihin ja tietojärjestelmiin liittyvän tiedonhallinnan osalta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) tarkoitettuna tiedonhallintayksikkönä ja vastaa tältä osin tiedonhallinnasta ja mainitun lain 13 §:n 2–5 momentissa, 14–18 §:ssä ja 5 luvussa viranomaiselle säädetyistä tehtävistä. Valtioneuvoston ohjesäännön 11 § mukaisesti ministeriöt käsittelevät toimialansa tietohallintoasiat. Ulkoministeriö toimii tiedonhallintoyksikkönä oman toimialansa osalta.

Esityksen perusteella ulkoministeriön yhteydessä toimiva Eurooppatiedotuksen toiminta ja siihen liittyvät määrärahat siirtyisivät 1.1.2024 lukien valtioneuvoston kanslialle. 1 §:n 14 kohdan muutoksen myötä valtioneuvoston asetuksen ulkoministeriöstä (1171/2005) 1 § 20 kohta tultaisiin kumoamaan asetuksesta kokonaisuudessaan.

kansliapäällikkö

Jukka Salovaara

henkilöstöjohtaja

Kirsti Pohjankukka

Jakelu VNK Valtioneuvoston kanslia

Tiedoksi UM: VSI-00, AVS-PAL, HAL-01, TAS

VN/28924/2023-UM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: